

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๒ - ๓๔/๒๕๕๗

วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ศาลจังหวัดสงขลาและศาลจังหวัดปัตตานี ขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของศาล และข้อโต้แย้งของผู้ร้องในคดี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีปัญหาว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึงศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย ศาลจังหวัดสงขลาและศาลจังหวัดปัตตานีขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของศาลและข้อโต้แย้งในคดี เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังต่อไปนี้

๑. ความเห็นของศาลจังหวัดสงขลาในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ปค. ๔/๒๕๕๔ หมายเลขแดงที่ ปค. ๕/๒๕๕๔ ระหว่าง นายธนาียง จิมจวน กับพวก รวม ๓ คน ผู้ร้อง นายสุเวช เทพี ผู้ร้องคัดค้าน ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

๒. ข้อโต้แย้งของผู้ร้องในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๗๓๖/๒๕๕๔ ของศาลจังหวัดปัตตานีโดย นายมากอรี บูละ ผู้ร้อง ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

๓. ข้อโต้แย้งของผู้ร้องในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๗๔๓/๒๕๕๔ ของศาลจังหวัดปัตตานี โดย นายดอเลาะ สาเมาะ ผู้ร้อง ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

สำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวอยู่ในบังคับ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติให้ส่งความเห็นดังกล่าวตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีทั้งสามสำนวนดังกล่าวมีประเด็นปัญหาอย่างเดียวกัน จึงให้พิจารณาวินิจฉัยรวมกันไป

LIART

ความละเอียดและความเป็นมาของคดีทั้งสามสำนวนปรากฏอยู่ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยกลาง) แล้ว

**บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
รัฐธรรมนูญ**

“มาตรา ๒๖๕ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือ คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และ ส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาล อันถึงที่สุดแล้ว”

“มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือ ในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็น ข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น และจะมีศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ด้วยก็ได้”

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒

“มาตรา ๕๗ ภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่เทศบาลประกาศผลของการเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่าสิบคนก็ได้ ผู้สมัครคนใดก็ได้ ในเขตเลือกตั้งใด เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตนั้นเป็นไปโดยมิชอบ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นซึ่งเขตเลือกตั้งนั้นอยู่ในเขตอำนาจ เพื่อขอให้สั่งว่าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดมิได้ รับเลือกตั้งโดยชอบ และหรือว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งโดยชอบ หรือว่าไม่มีบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดได้รับเลือกตั้ง โดยชอบ”

“มาตรา ๕๘ เมื่อศาลได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยเร็ว โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หรือผู้ได้รับเลือกตั้งที่มีส่วนได้เสียมีโอกาสต่อสู้การคัดค้านนั้น เมื่อศาลสั่งอย่างใด ให้แจ้งคำสั่งไปยังเทศบาลโดยมิชักช้า คำสั่งศาลนั้นให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ศาลสั่งว่าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดมิได้รับเลือกตั้งโดยชอบ และไม่ได้สั่งว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งโดยชอบ หรือกรณีที่ศาลสั่งว่าไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดได้รับเลือกตั้งโดยชอบ ให้เป็นหน้าที่เทศบาลจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับตำแหน่งที่ว่าง และภายใต้บังคับมาตรา ๖ ให้เทศบาลประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ ก่อนพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งศาล เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ในระหว่างที่ศาลยังมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าผู้สมัครซึ่งเทศบาลได้ประกาศว่าได้รับเลือกตั้งนั้นเป็นสมาชิกสภาเทศบาลโดยชอบ”

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๕๒

“มาตรา ๑๐ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลใด ถ้าคู่ความฝ่ายที่ถูกฟ้องเห็นว่าคดีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่รับฟ้องก่อนวันสืบพยานสำหรับศาลยุติธรรมหรือศาลทหารหรือก่อนวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกสำหรับศาลปกครองหรือศาลอื่น ในการนี้ให้ศาลที่รับฟ้องรอการพิจารณาไว้ชั่วคราว และให้จัดทำความเห็นส่งไปให้ศาลที่คู่ความร้องว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจโดยเร็ว ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นมีความเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลตน และศาลที่รับความเห็นมีความเห็นพ้องกับศาลดังกล่าว ให้แจ้งความเห็นไปยังศาลที่ส่งความเห็นเพื่อมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเดิมนั้นต่อไป

(๒) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นมีความเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่งที่คู่ความอ้าง และศาลที่รับความเห็นมีความเห็นพ้องกับศาลดังกล่าว ให้แจ้งความเห็นไปยังศาลที่ส่งความเห็นเพื่อมีคำสั่งให้โอนคดีไปยังศาลนั้น หรือสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้คู่ความไปฟ้องศาลที่มีเขตอำนาจ ทั้งนี้ ตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(๓) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นและศาลที่รับความเห็นมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องเขตอำนาจศาลในคดีนั้น ให้ศาลที่ส่งความเห็นส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นให้คณะกรรมการลงมติให้ขยายเวลาออกไปได้ไม่เกินสามสิบวัน โดยให้บันทึกเหตุแห่งความจำเป็นนั้นไว้ด้วย

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการที่เกี่ยวกับเขตอำนาจศาลตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้เป็นที่สุด และมีให้ศาลที่อยู่ในลำดับสูงขึ้นไปของศาลตามวรรคหนึ่ง ยกเรื่องเขตอำนาจศาลขึ้นพิจารณาอีก

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกรณีที่ศาลเห็นเอง ก่อนมีคำพิพากษาด้วยโดยอนุโลม”

พิเคราะห์แล้วคดีทั้งสามสำนวนดังกล่าว เป็นผลสืบเนื่องจากปัญหาว่า ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ คือ ศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง ปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ได้มีคำวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๕ ดังนี้ “คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า การคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นการคัดค้านหลังจากที่เทศบาลได้มีประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว อันเป็นการคัดค้านคำสั่งทางปกครองประการหนึ่ง เมื่อผู้ร้องทั้งสองซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นคำร้องเพื่อขอให้ยกเลิกประกาศผลการเลือกตั้งของเทศบาล โดยอ้างว่าคณะกรรมการตรวจนับคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้งทั้งสองหน่วยอ่านเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครไม่ตรงกับเครื่องหมายที่ปรากฏในบัตรเลือกตั้งและไม่ได้ชูขึ้นให้ผู้สมัครและประชาชนซึ่งอยู่ ณ ที่นับคะแนนได้เห็น เป็นผลให้ผู้ที่ได้รับการประกาศให้เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งได้คะแนนมากกว่าที่เป็นจริงและผู้ร้องทั้งสองได้คะแนนน้อยกว่าที่เป็นจริง เป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๑) อย่างไรก็ดีตามมาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ ได้บัญญัติว่า “เมื่อศาลได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยเร็ว โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หรือผู้ได้รับเลือกตั้งที่มีส่วนได้เสียมีโอกาสต่อสู้การคัดค้านนั้น...” เป็นการบัญญัติให้ศาลที่พิจารณาคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลต้องดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอันเป็นวิธีพิจารณาคดีในศาลยุติธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บัญญัติกฎหมายยังมิได้ยกเลิกเขตอำนาจของศาลยุติธรรมในคดีนี้ และการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล วิธีพิจารณาคดีถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปตามความมุ่งหมายของกฎหมาย หากให้ศาลปกครองต้องตัดสินคดีปกครองโดยใช้วิธีพิจารณาความแพ่งแทนที่จะใช้วิธีพิจารณาคดีปกครองย่อมจะไม่สอดคล้องกับระบบและความมุ่งหมายของกฎหมาย ดังนั้น ศาลยุติธรรมจึงเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒

จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า คำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันหยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ของนายคอเม็ง ยูโซะ ผู้ร้องที่ ๑ และนายอับดุลเลาะ วาเด็ง ผู้ร้องที่ ๒ อยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดปัตตานี” ซึ่งต่อมาคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลมีคำวินิจฉัยยืนยันเรื่องเขตอำนาจศาลทำนองเดียวกับคำวินิจฉัยดังกล่าวอีกหลายคำวินิจฉัย เช่น คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๔ ถึงคำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๕๔ คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๕๕ และคำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๕๕ คำวินิจฉัยดังกล่าวล้วนเป็นที่สุดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๐ วรรคสอง

บัดนี้ ศาลจังหวัดสงขลาในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ปค. ๔/๒๕๕๔ หมายเลขแดงที่ ปค. ๕/๒๕๕๔ และคู่ความในคดีหมายเลขดำที่ ๗๓๖/๒๕๕๔ และคดีหมายเลขดำที่ ๗๔๓/๒๕๕๔ ของศาลจังหวัดปัตตานีกลับยกปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่ เห็นว่าการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว หากจะกล่าวว่าเป็นสาระก็คงจะกล่าวได้ เพราะเมื่อศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีประเภทนี้แล้ว ศาลยุติธรรมย่อมต้องดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอยู่ดี การที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ เท่ากับกล่าวอ้างว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งทั้งฉบับขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยไม่กล่าวให้ชัดแจ้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตราใดขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ อย่างไร จึงไม่มีประเด็นจะวินิจฉัย นอกจากนี้ใจความตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ เป็นเรื่องกฎหมายกำหนดให้ศาลยุติธรรมต้องดำเนินการพิจารณาคดีไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ เป็นเรื่องที่บัญญัติถึงคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองว่ามีกรณีใดบ้าง ซึ่งเป็นคนละเรื่องกัน ไม่มีปัญหาขัดหรือแย้งต่อกันแต่อย่างใด

อาศัยเหตุดังได้พิจารณามา จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้องทั้งสามคดี

นายจिरะ บุญพจนสุนทร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIRT